

[Justitsministeren.]

somhedsområde positivt angives som kommunal forvaltning udøvet af andre kommunale myndigheder end den samlede kommunalbestyrelse — på områder, hvor de kommunale afgørelser kan påklages til en statsmyndighed. I forbindelse hermed skal jeg pege på den almindelige bestemmelse om ombudsmandens virksomhed, der gennemførtes ved lovændringen i 1959. Herefter kan klager over afgørelser, som kan ændres af højere administrativ myndighed, ikke indgives til ombudsmanden, forinden den højere myndighed har truffet afgørelse i sagen. Denne bestemmelse vil få betydning for hele den kommunalforvaltning, som foreslås undergivet ombudsmandens kontrol.

Ved siden af de omtalte mere præcise begrænsninger i ombudsmandens kompetence over for kommunerne foreslås den generelle bestemmelse, at ombudsmanden ved udøvelsen af sine beføjelser skal tage hensyn til de særlige vilkår, hvorunder det kommunale styre virker.

Efter disse oplysninger om hovedpunkterne i udvalgets lovudkast ønsker jeg at fremhæve, at ombudsmandsinstitutionen indtager den særlige stilling, at den er en tilsynsmyndighed, der alene hører under folketinget; ombudsmanden vælges af folketinget; det er hans opgave på folketingets vegne at have indseende med forvaltningen, og han udøver sin virksomhed på grundlag af en instruks, som tinget fastsætter. På denne baggrund har regeringen den principielle opfattelse, at initiativet med hensyn til ændringer i ombudsmandens virksomhedsområde bør udgå fra folketinget og ikke fra regeringen. Det udvalg, som nu har afgivet betænkning, er vel nedsat af regeringen, men dette er sket efter forhandling med folketingets ombudsmandsudvalg. Og i konsekvens af det nævnte principielle synspunkt har regeringen ikke gjort udvalgets lovudkast til genstand for en mere indgående behandling. Det lovforslag, som jeg har den ære at fremsætte for det høje folketing, er — bortset fra visse rent redaktionelle ændringer — identisk med udvalgsforslaget. Det forelægges sammen med udvalgets betænkning som et arbejdsgrundlag for det høje tings fortsatte

overvejelser og drøftelser vedrørende forholdet mellem ombudsmanden og kommunerne.

Jeg skal dog tilføje, at lovforslaget efter min mening betegner en principielt velbegrundet kompromisløsning af det vanskelige problem om ombudsmandskontrol med kommunalforvaltningen. Det indebærer en rimelig hensyntagen såvel til borgernes retsbeskyttelse i deres forhold til administrationen som til de forhold, hvorunder det kommunale selvstyre virker. Hertil kommer, at den foreslåede ordning antagelig vil være forholdsvis let praktisk. Blandt de kompromisløsninger, der hidtil har været drøftet, og som der er redegjort for i betænkningen, bør den løsning, der indeholdes i udvalgets lovudkast og i det her foreliggende lovforslag, efter min opfattelse foretrækkes.

Under hensyn hertil kan jeg anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Endvidere har jeg den ære for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om ændringer i borgerlig straffelov. (Ungdomsfængsel, betingede domme m. v.), forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje og forslag til lov om ændring i loven om ikrafttræden af borgerlig straffelov m. m.*

Af de tre lovforslag er forslaget om ændringer i straffeloven hovedforslaget. De to andre forslag må nærmest karakteriseres som tillægsforslag hertil, og jeg skal ikke gøre dem til genstand for mere udførlig omtale; enkelte punkter i disse forslag vil jeg berøre i forbindelse med min gennemgang af hovedpunkterne i straffelovsforslaget.

Forslaget om ændringer i straffeloven bygger for de vigtigste bestemmelser vedkommende på straffelovskommissionens betænkning af 1953 om forsørgsdomme og betingede domme — og samme kommissions betænkning af 1959 om ungdomskriminaliteten. Det vedrører overvejende det strafferetlige reaktionssystem. De få ændringsforslag vedrørende straffelovens særlige del om de enkelte forbrydelser er af forholdsvis begrænset betydning.

At lovforslagets tyngdepunkt er regler om de strafferetlige sanktioner, er helt naturligt. Det er netop sanktionsspørgsmålet, der har

[Justitsministeren.]

været det centrale i den strafferetlige debat gennem de seneste årtier. Det er navnlig på dette område, at der i den forholdsvis korte tid, hvori straffeloven har været gældende, har fundet en kriminalpolitisk udvikling sted og er indvundet erfaringer, som begrunder, at visse af straffelovens bestemmelser tages op til revision. Dette er på linje med de reformbestrebelse, der udfoldes flere steder i udlandet, bl. a. i Norge og Sverige.

Jeg vil gerne straks fremhæve, at de ændringsforslag vedrørende det strafferetlige reaktionssystem, som indeholdes i forslaget, ikke er radikale, men alene tilsigter, hvad der i bemærkningerne til forslaget er betegnet som en effektivisering og smidiggørelse af gældende bestemmelser.

Efter min mening er det velbegrundet således at bygge videre på det sanktionssystem, der indførtes ved straffeloven af 1930. Hovedlinjerne i dette system synes at have virket tilfredsstillende. De senere år har i en række lande, herunder de andre nordiske lande, været præget af en meget betydelig stigning i kriminaliteten, navnlig ungdomskriminaliteten. En tilsvarende udvikling har vi undgået her i landet. Uanset befolkningstilvæksten har antallet af straffelovsovertrædelser, der årligt er kommet til politiets kundskab, været nogenlunde konstant i en årrække, og antallet af domfældte har været faldende. Udviklingen specielt vedrørende ungdomskriminaliteten er vanskelig at belyse i enkeltheder. For de unge mellem 15 og 18 år er det antallet af tiltalefrafald mod børne- og ungdomsforsorg, der er mest oplysende. På dette grundlag synes der at være tale om et fald frem til 1955-56, afløst af en ret betydelig stigning i 1957 og stagnation i 1958. Med hensyn til de unge mellem 18 og 21 år viser de statistiske oplysninger frem til 1958 en årrække med ret konstante domfældelsestal. Statistiske oplysninger for 1959 har endnu ikke kunnet tilvejebringes.

Lovforslagets sanktionsregler angår navnlig foranstaltningerne over for unge lovovertrædere og de betingede domme.

Jeg skal først gøre nogle bemærkninger om de unge lovovertrædere.

Det er her naturligt — både efter de

gældende regler og efter forslaget — at sondre mellem aldersgrupperne 15-18 år og 18-21 år.

Med hensyn til de 15—18-årige er det stort set den gældende ordning, at de unge, hvis kriminalitet ikke kan afgøres med bødestraf, får tiltalefrafald efter straffelovens § 30. I tiltalefrafaldet fastsættes som vilkår, at den pågældende undergives børne- og ungdomsforsorg, eventuelt på opdragelseshjem, at han retter sig efter forsorgsmyndighedens forskrifter, og at han i den tid, han er under forsorg, fører en straffri vandel. Jeg vil gerne pointere, hvad der er disse tiltalefrafalds reelle indhold. De er — naturligvis — ikke på nogen måde udtryk for en slags benådning af de unge, men derimod de processuelle udtryk for, at den pågældende under hensyn til sin unge alder overføres fra det strafferetlige til et socialretligt reaktionssystem med særlige forsorgsmuligheder; samtidig bevares dog så at sige kontakten med det strafferetlige system derved, at straffesagen kan genoptages, hvis han i forsorgstiden begår strafbart forhold eller undlader at rette sig efter forsorgsmyndighedens forskrifter. Herved har tiltalefrafaldet væsentlige lighedspunkter med en betinget dom.

At anvendelse af ubetinget frihedsstraf, af hæfte eller fængsel, bør søges undgået over for disse helt unge, er vist alle enige om; i de få tilfælde, hvor børneforsorgen må give op over for de pågældende, anvendes sædvanligvis betingede domme med forsorgsmæssige vilkår eller ungdomsfængsel.

Den ordning, som jeg hermed har redegjort for, foreslås i alt væsentligt opretholdt.

Af lovtekniske grunde foreslås reglen i straffelovens § 30 overført til retsplejelovens § 723 og § 723 a. Samtidig foreslås enkelte mindre realitetsændringer med hensyn til tiltalefrafaldene.

Af disse realitetsændringer vil jeg navnlig pege på den foreslåede mulighed for at kombinere vilkåret vedrørende børne- og ungdomsforsorg med et vilkår, hvorefter den pågældende skal betale en af retten godkendt bøde. Jeg tillægger dette forslag en ikke ringe betydning. Efter min mening kan man ikke helt afvise, at et tiltalefrafald mod børne- og ungdomsforsorg, når den

[Justitsministeren.]

pågældende ikke fjernes fra hjemmet, men alene undergives børneværnstilsyn, undertiden kan savne fornøden effektivitet. I sådanne tilfælde vil det være hensigtsmæssigt at kombinere forsorgsvilkåret med bøde, hvis den pågældende er betalingsdygtig, hvad han under de nuværende forhold ofte vil være.

Herudover skal jeg nævne, at den nuværende stive regel, hvorefter prøvetiden, d. v. s. den tid, hvori den pågældende skal holde sig straffri for at undgå genoptagelse af sagen, altid er identisk med forsorgstiden, foreslås ændret, således at prøvetiden kan fastsættes frit inden for de grænser, der gælder for prøvetiden i betingede domme.

Jeg vender mig herefter til aldersgruppen 18-21 år.

Også i denne aldersgruppe kan tiltalefrafald mod børne- og ungdomsforsorg anvendes i et vist begrænset omfang i medfør af forsorgslovens § 150, der angår unge, der er på opdragelseshjem eller er udskrevet derfra under tilsyn. Også denne regel foreslås overført til retsplejeloven, hvor den indgår i § 723 og § 723 a. Der sker samtidig en vis udvidelse af bestemmelsen, som dog vil være uden nævneværdig praktisk betydning.

Når bortses fra disse forholdsvis få tiltalefrafald og de sager, der kan afgøres med bøder, står sanktionsvalget i denne aldersgruppe mellem betinget dom, ubetinget hæfte- eller fængselsstraf og ungdomsfængsel. Der er i de seneste ca. 5 år sket en udvikling i retning af en øget anvendelse af ungdomsfængsel og betingede domme med tilsyn m. v. og en begrænsning i anvendelsen af ubetinget hæfte- eller fængselsstraf.

Denne udvikling, som jeg finder rigtig, har kunnet finde sted på det foreliggende lovgrundlag. I lovforslaget får den en vis støtte gennem den foreslåede mere elastiske udformning i § 41, stk. 1, af betingelserne for dom til ungdomsfængsel.

Af de ændringer, der i øvrigt foreslås i reglerne om ungdomsfængsel, skal jeg fremhæve følgende:

Efter de gældende regler er det kun personer, der var mellem 15 og 21 år på gerningstidspunktet, der kan dømmes til ungdomsfængsel. Efter forslaget lægges vægten på alderen på domstidspunktet, og samtidig

foreslås en adgang til i undtagelsestilfælde at dømme personer mellem 21 og 23 år til ungdomsfængsel. Denne regel vil navnlig være hensigtsmæssig med hensyn til personer, der, uanset at de er fyldt 21 år, i udviklingsmæssig henseende må ligestilles med personer under denne aldersgrænse.

Endvidere foreslås nogle mindre realitetsændringer i reglerne om prøveløsladelse fra ungdomsfængsel. Efter den gældende regel er anbringelsestiden 1-3 år. Denne regel kan virke for usmidig, og der foreslås derfor en adgang til i undtagelsestilfælde at prøveløslade, før der er gået 1 år. Ligeledes foreslås en smidigere regel om prøvetid, således at denne under hensyn til de konkrete omstændigheder, navnlig behovet for efterforsorg, kan fastsættes af fængselsnævnet inden for en ramme på 1-3 år.

Efter disse bemærkninger om reaktionerne over for de unge lovovertrædere skal jeg gå over til forslaget til straffelovens kap. 7 om betingede domme.

Som der er redegjort for i lovforslagets bemærkninger, har spørgsmålet om reformer med hensyn til betingede domme været et af de mest fremtrædende spørgsmål i de senere års kriminalpolitiske diskussion — både her i landet og i udlandet.

Blandt de diskuterede reformspørgsmål har navnlig spørgsmålet om den betingede doms form været centralt.

Selv om jeg ingenlunde underkender betydningen af dette spørgsmål, som jeg om et øjeblik skal vende tilbage til, vil jeg gerne straks fremhæve, at det vigtigste reformspørgsmål vedrørende betingede domme er spørgsmålet om den betingede doms reelle indhold. Det er af helt afgørende betydning for den betingede doms værdi, navnlig specialpræventivt, men også ud fra generalpræventive synspunkter, at de behov for tilsyn og eventuelt mere indgribende forsorgsmæssige foranstaltninger, som viser sig i de enkelte straffesager, kan imødekommes på en hensigtsmæssig måde. Betydningen af en effektiv ordning af det, der undertiden betegnes som kriminalforsorgen i frihed, er ikke mindre end værdien af et velorganiseret fængselsvæsen. Jeg har derfor i september 1960 nedsat et udvalg med den opgave bl. a. at overveje, hvilke praktiske foranstaltninger der bør iværksættes med

[Justitsministeren.]

henblik på en effektivisering af kriminalforsorgen for de ikke-anstaltsanbragte kriminelle.

Spørgsmålet om den betingede doms form, som jeg nævnte før, er indgående behandlet i straffelovskommissionens betænkning af 1953.

Efter de gældende regler kan betinget dom kun anvendes i den form, at der fastsættes en bestemt straf i dommen og træffes bestemmelse om, at dens fuldbyrdelse udsættes i en prøvetid på betingelse af, at den dømte fører en straffri vandel og eventuelt overholder visse andre vilkår, f. eks. underkaster sig tilsyn.

Jeg er enig med straffelovskommissionen i, at der er trang til her i landet ligesom i Norge og Sverige — ved siden af den traditionelle betingede dom — at indføre en domsform, hvori der ikke fastsættes straf, idet straffastsættelsen efter skyldspørgsmålets afgørelse udsættes i prøvetiden. Når kernen i den betingede dom er, at der ikke skal fuldbyrdes straf, medmindre visse vilkår overtrædes, må det principielle udgangspunkt i og for sig være, at ikke alene straffuldbyrdelsen, men også straffens fastsættelse udsættes — og kun finder sted, hvis der sker vilkårsovertrædelse. Noget andet er, at dette principielle udgangspunkt jævnligt må vige, nemlig i de tilfælde, hvor præventive hensyn med vægt taler for, at der fastsættes straf i selve dommen.

Som domsform uden straffastsættelse har straffelovskommissionen foreslået en såkaldt forsorgsdom, d. v. s. en domsform, hvorved den pågældende direkte dømmes til at underkaste sig forsorg. At der reelt er tale om, hvad der naturligt betegnes som en betinget dom, fremgår dog af, at de forsorgsmæssige foranstaltninger, dommen lyder på, ikke direkte lader sig fuldbyrde, men — ligesom vilkår i betingede domme af traditionel type — må søges gennemført ved en bagved liggende trussel om fastsættelse og fuldbyrdelse af straf for det pådømte forhold. Betegnelsen forsorgsdom er for så vidt mindre dækkende. Af denne og flere andre grunde, som der er redegjort for i bemærkningerne til lovforslaget, har jeg valgt efter forbillede i de gældende norske og svenske regler at foreslå den nye

domsform udformet som en betinget dom, der kun adskiller sig fra den traditionelle betingede dom ved, at ikke alene straffuldbyrdelsen, men også spørgsmålet om straffens fastsættelse udsættes i prøvetiden.

Ud over denne mere principielle ændring af reglerne om betingede domme, som har fundet udtryk i forslaget til § 56, foreslås en række andre praktiske, betydningsfulde ændringer i disse regler.

§ 57 angår vilkår, der — ud over straffri vandel — kan fastsættes i betingede domme. Den gældende regel i § 56 bestemmer, at den dømte skal sættes under tilsyn, medmindre dette efter omstændighederne skønnes ikke at være formålstjenligt. Endvidere forudsættes det, at også andre vilkår kan anvendes. Nogen begrænsning eller nærmere regler derom er imidlertid ikke fastsat. Forslaget til § 57 indeholder en opregning af vilkår. Denne opregning er dog ikke udtømmende. Forslaget indebærer derfor ingen ændring af den gældende ordning, når bortses fra den foreslåede begrænsning, hvorefter der i vilkår om institutionsophold skal fastsættes en længstetid, som i almindelighed ikke kan overstige 1 år. Værdien af § 57 er den anvisning, bestemmelsen giver domstolene på anvendelse af forskellige forsorgsforanstaltninger m. v. i betingede domme.

I § 58 foreslås regler om kombination af betinget og ubetinget straf. Jeg tillægger denne bestemmelse en ret væsentlig betydning i retning af en effektivisering af reaktionssystemet. Dette gælder ikke mindst reglen i stk. 2, hvorefter domstolene får en almindelig adgang til i forbindelse med betinget dom at idømme en tillægsstraf af bøde. Denne regel vil navnlig have værdi i tilfælde, hvor der ikke fastsættes mere indgribende vilkår i den betingede dom. Reglen i stk. 1, hvorefter en frihedsstraf kan deles i en betinget og en ubetinget straf, er særlig begrundet i tilfælde, hvor der til samtidig påkendelse foreligger flere uligeartede forhold, hvoraf nogle ved isoleret bedømmelse ville have medført betinget dom, medens andre ville have ført til ubetinget straf. Men selv hvor der kun foreligger ét forhold eller flere ligeartede forhold, vil reglen kunne virke hensigtsmæssigt som et supplement til de gældende regler om prøvelsladelse.

§ 59 indeholder en ny regel, hvorefter de

[Justitsministeren.]

i en betinget dom fastsatte vilkår kan ændres ved retskendelse under hensyn til de erfaringer, der indvindes under tilsynets forsorgsmæssige arbejde med den dømte.

I § 60 foreslås mere hensigtsmæssige regler om reaktioner i anledning af overtrædelse af de vilkår, der — ud over straffri vandel — er fastsat i en betinget dom. Disse reaktioner, der efter forslaget kun kan iværksættes af domstolene, er mere differentierede end de nugældende, idet de omfatter advarsel, ændring af vilkår, forlængelse af prøvetid samt fuldbyrdelse af straffen for det pådømte forhold eller en del af denne straf. Jeg vil gerne fremhæve, at forslaget til denne bestemmelse og bestemmelsen i § 59, som jeg nævnte før, bygger på forudsætningen om et nært og smidigt samarbejde mellem tilsynsmyndighed, anklagemyndighed og domstole. Det samme gælder de foreslåede regler i retsplejelovens § 1004 om anholdelse og fængsling af personer, der gør sig skyldige i overtrædelse af vilkårene i en betinget dom. Jeg tror, at disse to sæt regler i straffeloven og retsplejeloven, som jeg her har omtalt, vil være egnede midler til en mere effektiv håndhævelse af de betingede domms vilkår end den, som hidtil har fundet sted, og jeg anser en sådan håndhævelse for den nødvendige forudsætning for den fulde udnyttelse af den betingede doms værdifulde muligheder som sanktionsform.

Endelig skal jeg blandt de nye regler om betingede domme nævne forslaget til § 61 om betydningen af, at en betinget dømt i prøvetiden begår nyt strafbart forhold. Efter den gældende regel herom i § 57 skal der i sådanne tilfælde, hvis det nye forhold er forsættligt og medfører fængselsstraf, altid fastsættes en ubetinget fællesstraf for dette forhold og det forhold, der er omfattet af den betingede dom. Denne usmidige regel har i talrige tilfælde, navnlig hvor det nye forhold har været af væsentlig anden karakter end det tidligere, ført til urimelige domsafgørelser. Efter forslaget kan domstolene, når omstændighederne taler derfor, idømme ubetinget straf for det nye forhold, eventuelt i forbindelse med en ændring af vilkårene i den betingede dom — eller afsige ny betinget dom for begge forhold.

Jeg har nu omtalt, hvad jeg betragter som de to hovedpunkter i de foreslåede lovbestemmelser, dels omformningen af reglerne vedrørende unge lovovertrædere, dels det nye kapitel om betingede domme.

Inden jeg forlader forslagets sanktionsregler, skal jeg kort pege på de foreslåede ændringer i bøderegerne. Den vigtigste af disse ændringer angår § 55 om afsoning af bøder, der er fastsat administrativt, herunder navnlig bøder i henhold til politiets bødeforelæg. Afsoningstiden for disse bøder beregnes for tiden efter en skala, der må anses for forældet. Det foreslås nu, at bøder på indtil 300 kr. skal afsones med 1 dag for hver 30 kr., og at afsoningstiden for større bøder skal fastsættes af retten, når spørgsmålet om afsoning bliver aktuelt. Disse regler foreslås ved forslaget til ændring i loven om ikrafttræden af borgerlig straffelov overført til også at gælde de såkaldte tvangs-bøder.

Om de ændringer, der i øvrigt foreslås i straffelovens almindelige del, gælder, at de ikke — eller ikke i væsentlig grad — berører principielle spørgsmål. Jeg skal derfor indskrænke mig til at henvide til lovforslagets bemærkninger vedrørende disse ændringsforslag.

Herefter går jeg over til de ændringer, der foreslås i straffelovens særlige del vedrørende udformningen af og straffen for de enkelte forbrydelser. En del af ændringerne er af ret teknisk karakter. Medens jeg om disse ligeledes kan henvide til lovforslagets bemærkninger, vil jeg gerne fremsætte nogle udtalelser vedrørende de ændringsforslag, der angår prostitutionen og brugstyverierne.

Problemerne vedrørende prostitutionen er behandlet i udvalgsbetænkningen af 1955 om foranstaltninger til bekæmpelse af prostitutionen. Udvalget har fremsat forslag til lovændringer vedrørende såvel den heteroseksuelle som den homoseksuelle prostitution. Disse forslag betegner ud fra en principiel vurdering ret væsentlige ændringer i den gældende ordning.

Jeg skal først omtale den heteroseksuelle prostitution.

Efter de gældende regler er denne prostitution ikke strafbar, men hvis en prostitueret kvinde ikke har et lovligt erhverv, kan hun efter straffelovens § 199 meddeles pålæg om at søge et sådant erhverv, og

[Justitsministeren.]

overtrædelse af dette pålæg er strafbart. I forbindelse med pålægget skal hun så vidt muligt anvises lovligt erhverv. Førstegangsovertrædelse af pålægget medfører regelmæssigt betinget dom med vilkår om tilsyn.

I prostitutionsbetænkningen foresloes § 199 begrænset til personer over 21 år og med henblik på unge prostituerede foreslog udvalget en lov om særlig forsorg til bekæmpelse af prostitutionen. Efter denne lov skulle et særligt administrativt nævn kunne træffe bestemmelse om inddragelse af de unge prostituerede, herunder de såkaldte halvprostituerede, under en særlig forsorg, der efter omstændighederne indebar længerevarende frihedsberøvelse. Om enkeltheder i forslaget må jeg henvise til betænkningen.

Selv om prostitutionen erfaringsmæssigt trækker en ikke ubetydelig kriminalitet med i sit kølvand, vil jeg gerne give tilslutning til det grundsynspunkt, som betænkningen er udtryk for, og hvorefter prostitutionen er højere grad er et socialpolitisk end et kriminalpolitisk problem.

Når regeringen alligevel ikke mener at burde gennemføre betænkningens lovudkast, skyldes det i første række, at udkastet med sine vidtgående regler og ubestemte betingelser for indgriben over for de unge frembyder betydelige betænkkeligheder ud fra et retssikkerhedssynspunkt. Disse betænkkeligheder må tillægges afgørende vægt, når der ikke foreligger sikrere holdepunkter for, at der efter udkastets regler kan gennemføres en forsorg, der er mere effektiv end den forsorg, som kan iværksættes på grundlag af de gældende regler, eller for, at prostitutionen i øvrigt bedre skulle kunne modvirkes efter udkastets regler.

Det er min opfattelse, at foranstaltningerne over for de prostituerede kvinder i de tilfælde, hvor børne- og ungdomsforsorg ikke er anvendelig, fortsat i hovedsagen må bygges på § 199 og reglerne om betingede domme. Jeg skal i denne forbindelse pege på, at de foreslåede nye regler om betingede domme ikke mindst på dette område vil betyde fordele fremfor de gældende regler. Der bør lægges den største vægt på en forbedring af de praktiske forsorgsmæssige foranstaltninger, der gennem § 199 og de betingede domme kan iværk-

sættes over for de prostituerede. Dette spørgsmål udgør en væsentlig del af kommissoriet for det tidligere omtalte udvalg, som jeg nedsatte i september 1960.

Herefter skal jeg gøre nogle bemærkninger om den homoseksuelle prostitution.

Efter § 230 straffes den, der modtager betaling for at øve kønslig usædelighed med en person af samme køn. Ofte vil betinget dom med forsorgsmæssige vilkår være den hensigtsmæssige reaktion i anledning af denne lovovertrædelse.

Prostitutionsbetænkningen foreslog, at der skulle kunne skrives ind også over for de homoseksuelt prostituerede efter den af udvalget foreslåede lov om en særlig forsorg, og i tilknytning hertil foresloes en mindre ændring af § 230.

Som jeg nævnte før, mener regeringen imidlertid ikke, at den særlige prostitutionslov bør søges gennemført, og herefter må forsorgsmæssige foranstaltninger over for de homoseksuelt prostituerede i almindelighed gennemføres efter § 230 og reglerne om betingede domme, således at vægten også her lægges på en forbedring af de forsorgsmæssige foranstaltninger, der kan anordnes som vilkår i dommene.

Jeg finder det imidlertid ikke forsvarligt at blive stående herved. Der er efter de foreliggende oplysninger en betydelig stigning i den homoseksuelle ungdomsprostitution. De gældende straffebestemmelser synes at have været utilstrækkelige. Det må også erkendes, at disse bestemmelser kun giver begrænsede muligheder for indgriben på strafferetligt grundlag. Efter § 230 straffes vel den, der modtager betaling for homoseksuelt forhold, men ydelse af betaling er ikke strafbar efter denne bestemmelse. Betaleren vil derfor kun kunne straffes efter § 225 og dermed som regel kun, hvis partneren er under 18 år. I prostitutionsbetænkningen foreslås denne aldersgrænse forhøjet til 21 år, således at et homoseksuelt forhold til en person under denne aldersgrænse gøres strafbart i alle tilfælde. Denne regel finder jeg for vidtgående, men under hensyn til den omtalte stigning i den homoseksuelle ungdomsprostitution og til de menneskelige og sociale skadevirkninger, denne prostitution må antages at medføre, må jeg anse det for påkrævet, at der gennemføres en begrænset udvidelse af de gældende regler, således

[Justitsministeren.]

at der fastsættes straf for den, der ved betaling eller løfte herom skaffer sig kønsligt forhold til en person af samme køn under 21 år.

I §§ 228-229, der vedrører såvel heteroseksuel som homoseksuel prostitution, og som angår de personer, der undertiden betegnes som prostitutionens bagmænd, foreslås visse skærpelser. Jeg skal ikke her gå i enkeltheder med hensyn til disse ændringer, men henviser til bemærkningerne til lovforslaget. Selv om ændringernes betydning utvivlsomt er begrænset, mener jeg dog, at de — og det gælder navnlig ændringerne af § 229 om udlejning af hotelværelser til erhvervsmæssig utugt og om mellemmandsvirksomhed i forbindelse med prostitution — vil have nogen værdi i retning af at modvirke prostitutionen i dens mere organiserede former.

Endelig skal jeg omtale brugstyverierne af motorkøretøjer. Der er i de senere år sket en betydelig stigning i antallet af disse lovovertrædelser, og justitsministeriet anmodede derfor i 1956 straffelovskommissionen om at overveje spørgsmålet om ændring af straffelovens § 293 om brugstyveri.

Kommissionens indstilling til spørgsmålet indeholdes i kap. VII i betænkningen af 1959. Side 92 gives der oplysninger om brugstyverikriminalitetens udvikling i København fra 1953 til 1958. Kommissionens vurdering af denne udvikling er — som det udtrykkes i betænkningen — „at den stedfundne stigning i denne kriminalitet ikke går ud over, hvad der kunne påregnes under hensyn til motorparkens forøgelse, befolkningstilvæksten (herunder de store årgange, der kan have påvirket statistikken for de seneste år) og den meget betydelige fristelse, som motorkøretøjerne, der her i landet praktisk talt aldrig er forsynede med særlige låseanordninger, og i vidt omfang — også om natten — parkeres på offentlig gade og plads, frembyder, navnlig for unge.“ Denne vurdering, som efter min mening må tiltrædes, kan formentlig i hovedsagen også anlægges for 1959, hvor antallet af brugstyverier af biler og knallerter steg med henholdsvis 10 og 19 pct., medens der for motorcykler skete et fald på 5 pct.

I tilknytning til den anførte bedømmelse, der henviser til befolkningstilvæksten og for-

øgelsen af motorparken, skal jeg oplyse følgende om udviklingen fra 1953 til 1959:

Den mandlige befolkning i aldersgruppen 15-20 år er antagelig steget med mere end 15 pct.

Antallet af indregistrerede biler i København er steget med godt 90 pct., medens antallet af brugstyverier af biler er steget med ca. 65 pct. Med hensyn til biler er der altså sket en formindskelse i tyveririsikoen.

Antallet af indregistrerede motorcykler er steget med ca. 25 pct., antallet af brugstyverier af motorcykler med godt 30 pct.

Medens stigningen i brugstyverier således indtil 1959 ikke gik ud over det efter forholdene påregnelige, synes der at være sket et ryk i udviklingen i 1960, for så vidt angår biler og motorcykler, hvor der i København er konstateret en stigning i forhold til 1959 på mere end 40 pct. Det vil dog næppe være forsvarligt på grundlag af disse oplysninger fra et enkelt år at drage slutninger i retning af en mere almindelig ændring i udviklingen.

Selv om helhedsindtrykket er, at stigningen i antallet af brugstyverier ikke går væsentlig ud over, hvad vi efter stigning i motorparken og befolkningsmængden i de unge aldersklasser måtte regne med, og selv om stigningen ikke tilnærmelsesvis har det omfang, man har oplevet i Norge og Sverige, står vi dog over for et meget alvorligt kriminalitetsproblem, ikke mindst fordi overtrædelserne i så høj grad begås af unge.

Det er derfor nødvendigt at søge gennemført nye foranstaltninger med henblik på at modvirke den udvikling, der er i gang.

I det foreliggende lovforslag foreslås en ændring af straffelovens § 293, hvorved fængselsstraf, der nu kun er hjemlet i en særlig regel om strafforhøjelse, optages i den normale strafferamme. Samtidig lægges det fast, at strafmaksimum ved brugstyverier, hvor køretøjet ikke stilles tilbage efter brugen, er det samme som det normale maksimum ved egentligt tyveri. Der vil herved ske en vis markering af den alvor, hvormed man fra lovgivningsmagts side ser på disse lovovertrædelser.

Imidlertid må man efter min mening se i øjnene, at løsningen af det foreliggende problem ikke i første række er et spørgsmål om straffebestemmelser.

[Justitsministeren.]

Større interesse knytter sig til spørgsmålet om øget anvendelse af særlige låseanordninger. Der er her spørgsmål dels om gennemførelse af den af straffelovskommissionen foreslåede obligatoriske ordning, hvorefter det pålægges ejere af motorkøretøjer at forsyne disse med særlige, godkendte låse, dels om efter svensk mønster i samarbejde med forsikringsselskaberne at etablere en ordning med præmieafkortning for ejere af motorkøretøjer, der udstyres med særlig låseanordning. Disse spørgsmål er for tiden genstand for forhandling med statens biltilsyn og Assurandør-Societetet, og jeg lægger vægt på den størst mulige fremskyndelse af disse forhandlinger. Også spørgsmålet om effektivisering af den politimæssige efterforskning og om øget politipatruljering er taget op.

Jeg har herefter ikke yderligere bemærkninger at gøre til forslaget om ændringer i straffeloven.

Hovedpunkterne i de to andre lovforslag har jeg omtalt i forbindelse med straffelovsforlaget. Ud over disse punkter skal jeg dog pege på retsplejelovforslagets bestemmelser om forhøjelse af godtgørelsen til vidner og syns- og skønsmand i henhold til §§ 192 og 211. Forslaget ligger i forlængelse af det forslag om forhøjelse af vederlaget til nævninger og domsmænd, som gennemførtes i forrige folketingsår.

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale de tre lovforslag til det høje tings velvillige behandling.

Formanden: Uden for dagsordenen har den højtærede indenrigsminister ordet, for at han kan fremsætte det i dag for hans vedkommende anmeldte lovforslag.

Indenrigsministeren (Hans R. Knudsen): Jeg skal herved tillade mig for det høje folketing at fremsætte forslag til lov om ændring af lov vedrørende personlig skat til kommunen.

Ved ligningsloven for skatteåret 1961-62 er der, som det vil være det høje ting bekendt, sket en ophævelse af reglerne om ydelse af børnefradrag ved beregningen af indkomstkatten til staten. Ved det her fremsatte forslag foreslås kommuneskatte-lovens bestemmelser om børnefradrag ved kommuneskattens beregning ligeledes ophævet. Det er hensigten i forslaget til den nye udskrivningslov for skatteåret 1961-62 at foreslå de bortfaldne børnefradrag erstattet med ensartede børnetilskud, der ydes uden hensyn til indkomstens størrelse.

Ved ophævelsen af børnefradragene vil kommunernes beskatningsgrundlag forøges, navnlig i de kommuner, der benytter børnefradrag af samme størrelse som statens; det vil først og fremmest sige kommunerne i hovedstadsområdet og de kommuner, der udskriver med fælles beskatningsprocent, nemlig alle købstæderne, de større omegnskommuner samt de større bymæssige sognekommuner. I forbindelse med det den 12. januar 1961 fremsatte lovforslag vedrørende omlægning af den kommunale ejendomsbeskatning og ændring af byrdefordelingen mellem staten og kommunerne er det hensigten at lade staten overtage kommunernes direkte andel i udgifterne til folke- og enkepension. Også dette vil navnlig i København, på Frederiksberg og i købstæderne åbne mulighed for nedsættelse af den kommunale beskatning.

Skattelettelsen har regeringen ment i første række burde komme familieforsørgere med mindre indtægter til gode, og personfradraget for familieforsørgere foreslås derfor forhøjet fra de gældende 4 000 kr. til 4 500 kr. Derimod foreslås der ingen forhøjelse af personfradraget på 2 500 kr. for ikke-forsørgere. Forhøjelsen til 4 500 kr. vil komme til at gælde i København og Frederiksberg samt de københavnske omegnskommuner, alle købstæder og flækkerne samt i omegnskommunerne til disse kommuner; endvidere i sognekommuner med mindst 3 000 indbyggere i bymæssige bebyggelser og endelig i de sognekommuner,